

Zadeva C-87/22

Predlog za sprejetje predhodne odločbe

Datum vložitve:

9. februar 2022

Predložitveno sodišče:

Landesgericht Korneuburg (Avstrija)

Datum predložitvene odločbe:

4. januar 2022

Pritožnik:

TT

Nasprotna stranka v pritožbenem postopku:

AK

[...] (ni prevedeno)

REPUBLIKA AVSTRIJA

LANDESGERICHT KORNEUBURG (DEŽELNO SODIŠČE V KORNEUBURGU, AVSTRIJA)

Landesgericht Korneuburg (deželno sodišče v Korneuburgu) kot pritožbeno sodišče je [...] (ni prevedeno) v zadevi dodelitve starševske skrbi za mladoletna otroka 1. V*** T*** in 2. M*** T***, oba rojena **.**.20**, na podlagi pritožbe očeta [...] (ni prevedeno) T** T*, [...] (ni prevedeno) zoper sklep Bezirksgericht Bruck an der Leitha (okrajno sodišče v kraju Bruck an der Leitha, Avstrija) z dne 2. novembra 2021, [...] (ni prevedeno)

sprejelo

sklep:

I. Sodišču Evropske unije se na podlagi člena 267 PDEU v predhodno odločanje predložita ti vprašanji:

1. Ali je treba člen 15 Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 243) razlagati tako, da država članica, ki je po vsebini pristojna za zadevo, lahko zaprosi sodišče druge države članice, s katero je otrok posebej povezan, naj prevzame pristojnost, če meni, da bi bilo primernejše za obravnavo zadeve ali njenega dela, tudi v primeru, kadar gre pri tej drugi državi članici za državo članico, v kateri je otrok pridobil običajno prebivališče po neupravičeni premestitvi?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen:

Ali je treba člen 15 Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 243) razlagati tako, da so merila za prenos pristojnosti, ki jih določa, izčrpno urejena, ne da bi bila potrebna druga merila ob upoštevanju postopka, ki se je začel na podlagi člena 8f Haaške konvencije z dne 25. oktobra 1980 o civilnopravnih vidikih mednarodne ugrabitve otrok?

[...] (ni prevedeno)

OBRAZLOŽITEV

Osebi V*** in M*** sta nezakonska otroka [...] (ni prevedeno) oseb A*** K*** in [...] (ni prevedeno) T*** T***. Starša in otroka so slovaški državljani. Otroka sta bila rojena na Slovaškem. Starša na podlagi slovaškega prava skupaj izvajata starševsko skrb za otroka.

Oče je samozaposlen in dela v Bratislavi. Mati je zaposlena v lekarni, prav tako v Bratislavi. Ko sta bila otroka rojena, sta s starši najprej živela na Slovaškem, spomladi leta 2014 pa sta se preselila v Avstrijo.

Otroka sta leta 2014 približno mesec in pol obiskovala jasli, nato pa dve leti vrtec v kraju Hainburg an der Donau (Avstrija). Od leta 2017 obiskujeta šolo v Bratislavi. Pred začetkom pouka se ju je iz kraja prebivališča v Avstriji z avtomobilom vozilo v šolo v Bratislavo, kjer ju je po podaljšanem bivanju prišel iskat eden od staršev in ju odpeljal nazaj v hišo v Avstrijo. V tej hiši sta se otroka pripravila za naslednji šolski dan, se igrala in jedla skupaj s starši, okrog 20.00 pa sta šla spat.

Otroka znata le nekaj posameznih nemških besed. Njun materni jezik je slovaščina, v kateri se sporazumevata s starši in starimi starši.

Januarja leta 2020 sta se starša ločila. Otroka od julija leta 2020 živita z materjo v Bratislavi.

Oče je hkrati s prošnjo za vrnitev otroka na podlagi člena 8f Haaške konvencije o mednarodni ugrabitvi otrok, ki jo medtem obravnava Okresny Sud Bratislava I (okrajno sodišče v Bratislavi I, Slovaška) [...] (ni prevedeno), pri sodišču prve stopnje vložil zahtevek za dodelitev starševske skrbi za otroka zgolj njemu, podredno pa za dodelitev pretežne starševske skrbi za otroka njemu, pri čemer naj bi z nekdanjo partnerico še naprej skupaj izvajala starševsko skrb, ter za dodelitev začasne starševske skrbi do konca postopka dodelitve starševske skrbi zgolj njemu, kar je v povzetku v glavnem obrazložil s tem, da naj bi mati z neupravičeno premestitvijo otrok iz Avstrije na Slovaško ogrozila njuno korist. Otroka naj bi iztrgala iz njunega socialnega okolja. Njemu pa naj bi poskušala preprečiti stik z otrokoma.

Mati je ugovarjala zahtevkom očeta za dodelitev starševske skrbi in vložila ugovor mednarodne nepristojnosti Bezirksgericht Bruck an der Leitha (okrajno sodišče v kraju Bruck an der Leitha), kar je v glavnem obrazložila s tem, da sta imela otroka ves čas običajno prebivališče v Slovaški Republiki. Tam naj bi obiskovala šolo, hodila k zdravniku in opravljala pristočasne dejavnosti, v hiši v kraju Hainburg an der Donau, kjer naj otroka ne bi bila socialno vključena, pa naj bi le jedla in spala.

Bezirksgericht Bruck an der Leitha (okrajno sodišče v kraju Bruck an der Leitha) je s sklepom z dne 4. januarja 2021 zaradi mednarodne nepristojnosti zavrnilo zahtevka očeta za dodelitev starševske skrbi in dodelitev začasne starševske skrbi [...] (ni prevedeno).

Landesgericht Korneuburg (deželno sodišče v Korneuburgu) kot pritožbeno sodišče je s sklepom z dne 23. februarja 2021 [...] (ni prevedeno) ugodilo pritožbi očeta zoper sklep okrajnega sodišča in izpodbijani sklep spremenilo tako, da je ugovor mednarodne nepristojnosti, ki ga je vložila mati, zavrglo.

Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče, Avstrija) je na podlagi predloga za izredno revizijo, ki ga je vložila mati, s sklepom z dne 23. junija 2021 [...] (ni prevedeno) potrdilo to odločitev pritožbenega sodišča in predlog za izredno revizijo zavrnilo.

Mati je 23. septembra 2021 predlagala, naj Bezirksgericht Bruck an der Leitha (okrajno sodišče v kraju Bruck an der Leitha) v skladu s členom 15(1)(b) in (2)(a) Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 zaprosi sodišče v Slovaški Republiki, naj prevzame pristojnost v skladu s členom 15(5) te uredbe, morda pa zaprosilo na podlagi člena 15(1)(b) in (2)(b) Uredbe izvrši po uradni dolžnosti [...] (ni prevedeno), ker naj bi poleg postopkov za vrnitev na podlagi Haaške konvencije o mednarodni ugrabitvi otrok, ki potekata pred

okrajnim sodiščem v Bratislavi I [...] (ni prevedeno) in okrajnim sodiščem v Bratislavi V [...] (ni prevedeno), pri sodiščih v Slovaški Republiki potekalo več postopkov, ki naj bi jih začela tako oče kot tudi mati, ki naj bi že izvedla obsežne dokazne postopke, zaradi česar naj bi lahko sodišča v Slovaški Republiki boljše odločila o starševski odgovornosti za otroka.

Oče je nasprotoval temu predlogu matere in v glavnem ugovarjal, da se lahko pristojnost na podlagi člena 15 Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 prenese le izjemoma, nikakor pa ne, če pri sodiščih države članice, ki naj bi prevzela pristojnost, poteka postopek za vrnitev na podlagi Haaške konvencije o mednarodni ugrabitvi otrok.

Bezirksgericht Bruck an der Leitha (okrajno sodišče v kraju Bruck an der Leitha) je s sklepom, ki se izpodbija, zaprosilo okrajno sodišče v Bratislavi V, naj po pravnomočnosti tega izpodbijanega sklepa v skladu s členom 15(1)(b) Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 s sodno odločbo prevzame pristojnost za postopek o dodelitvi starševske skrbi za otroka in pravici očeta do stikov z njegovima otrokoma. Štelo je, da so, ker sta otroka slovaška državljana, ki od julija leta 2020 z materjo živita v Bratislavi in v Avstriji nista socialno vključena, sodišča v Slovaški Republiki primernejša za odločanje o starševski odgovornosti za otroka in pravici do stikov z njima. Okrajno sodišče v Bratislavi V naj bi izdalo že več pravnomočnih odločb o pravici očeta do stikov z njegovima otrokoma. Nasprotno bi bilo težje izvesti postopek pred avstrijskim sodiščem, ker bi bilo treba tako pri pregledih, ki bi jih opravil avstrijski socialni delavec, kot tudi pri izvedencu otroške psihologije, ki je bil že imenovan, vsa zaslišanja in izvajanja dokazov opraviti po sodnem tolmaču, kar naj ne bi bilo le drago in zamudno, ampak naj bi se zaradi tega pri tolmačenju morda tudi izgubile ali nenatančno posredovale bistvene informacije, podane med pogovorom.

Oče je zoper ta sklep vložil pritožbo iz pritožbenega razloga napačne pravne presoje, v kateri predlaga, naj se izpodbijani sklep spremeni tako, da se predlog matere za odstop zadeve okrajnemu sodišču v Bratislavi V na podlagi člena 15(1) Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 zavrne; podredno predlaga, naj se izpodbijana odločba razveljavi brez nadomestnega akta, oziroma naj se zadeva vrne prvostopenjskemu sodišču v ponovno obravnavo in odločanje.

Mati predlaga, naj se pritožbi ne ugodi. Poleg tega predlaga, naj se pri Sodišču Evropske unije vložijo predlog za sprejetje predhodne odločbe o razlagi člena 15 Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in

priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000.

Landesgericht Korneuburg (deželno sodišče v Korneuburgu) kot pritožbeno sodišče o predlogu matere odloča na drugi stopnji.

Prvo vprašanje za predhodno odločanje

1. Pravni okvir

V uvodni izjavi 12 Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 je navedeno:

„Temelji pristojnosti v zadevah starševske odgovornosti, določeni v tej uredbi, so oblikovani tako, da kar najbolj upoštevajo interese otroka, zlasti kriterij povezanosti. To pomeni, da je v prvi vrsti pristojna država članica, v kateri ima otrok običajno prebivališče, z izjemo nekaterih primerov spremembe otrokovega prebivališča ali v skladu s sporazumom med nosilcema starševske odgovornosti.“

V uvodni izjavi 13 Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 je navedeno:

„Ta uredba omogoča, da v interesu otroka izjemoma in pod določenimi pogoji, pristojno sodišče lahko prenese zadevo na sodišče druge države članice, če je to sodišče bolj primerno za odločanje o zadevi. Drugo sodišče v takšnem primeru ne sme imeti možnosti prenesti zadeve na katero koli tretje sodišče.“

V uvodni izjavi 17 Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 je navedeno:

„V primerih neupravičene premestitve ali zadržanja otroka je treba nemudoma doseči otrokovo vrnitev in v ta namen se Haaška konvencija z dne 25. oktobra 1980 uporablja še naprej, kot je bila dopolnjena z določbami te uredbe, zlasti s členom 11. Sodišča države članice, v katero ali v kateri je bil otrok neupravičeno premeščen ali zadržan, bi morala biti upravičena do nasprotovanja otrokovi vrnitvi v posebnih, ustrezno utemeljenih primerih. Vendar pa tako odločbo lahko nadomesti kasnejša odločba sodišča države članice otrokovega običajnega prebivališča pred njegovo neupravičeno premestitvijo ali zadržanjem. Če je posledica odločbe vrnitev otroka, za njegovo vrnitev ni potrebno za priznanje in izvršitev navedene sodne odločbe v državi članici, v katero ali v kateri je bil otrok

premeščen ali zadržan, noben poseben postopek [ni potreben noben poseben postopek za priznanje in izvršitev navedene sodne odločbe v državi članici, v kateri je ugrabljeni otrok].“

Člen 15 Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 določa:

„Prenos pristojnosti na sodišče, ki je bolj primerno za odločanje o zadevi

1. Izjemoma lahko sodišča države članice, ki so po vsebini pristojna za zadevo, če menijo, da bi bilo sodišče druge države članice, s katero je otrok posebej povezan, primernejše za obravnavo zadeve ali njenega dela in če je to v korist otroka:

(a) prekinejo obravnavo zadeve ali njenega dela ter pozovejo stranke, naj začnejo postopek pri sodišču te druge države članice v skladu z odstavkom 4; ali

(b) zaprosijo sodišče druge države članice, naj prevzame pristojnost v skladu z odstavkom 5.

2. Odstavek 1 se uporabi:

(a) na pobudo stranke ali

(b) po uradni dolžnosti ali

(c) na podlagi zahteve sodišča druge države članice, s katero je otrok v skladu z odstavkom 3 posebej povezan.

S prenosom po uradni dolžnosti ali na podlagi zahteve sodišča druge države članice se mora strinjati vsaj ena od strank.

3. Za otroka se šteje, da je posebej povezan z državo članico v smislu odstavka 1, če je:

(a) otrok v njej pridobil običajno prebivališče, po tem ko se je začel postopek pred sodiščem iz odstavka 1, ali

(b) v njej prejšnje običajno prebivališče otroka ali

(c) otrok njen državljan ali

(d) v njej običajno prebivališče nosilca starševske odgovornosti ali

(e) v njej otrokovo premoženje in se zadeva tiče ukrepov za zaščito otroka, ki se nanašajo na upravljanje, ohranjanje in razpolaganje s tem premoženjem.

4. Sodišče države članice, ki je po vsebini pristojno, določi rok, v katerem je treba pred sodišči druge države članice začeti postopek v skladu z odstavkom 1.

Če sodišča v tem roku ne začnejo postopka, nadaljuje z izvrševanjem pristojnosti v skladu s členom od 8 do 14 sodišče, ki je začelo postopek.

5. Sodišča te druge države članice lahko, kadar je to zaradi posebnih okoliščin v korist otroka, sprejmejo pristojnost v šestih tednih od začetka postopka pred njimi v skladu z odstavkom 1(a) ali 1(b). V tem primeru sodišče, pred katerim se je potopek [postopek] najprej začel, odkloni pristojnost.

V nasprotnem primeru sodišče, pred katerim se je potopek [postopek] najprej začel, nadaljuje z izvrševanjem pristojnosti v skladu s členi od 8 do 14.

6. Sodišča za namene tega člena sodelujejo neposredno ali preko osrednjih organov, določenih v skladu s členom 53.“

Sodišče Evropske unije je določbo člena 15(1) Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 doslej razlagalo tako, da ta člen pomeni pravilo o posebni pristojnosti, ki odstopa od pravila o splošni pristojnosti iz člena 8(1) te uredbe, prenos pristojnosti na sodišče, ki je primernejše za odločanje o zadevi, pa je mogoč le izjemoma (*sklep z dne 10. julija 2019, C-530/18, med drugim točka 24*).

Sodišče Evropske unije še ni odgovorilo na vprašanje o razmerju med določbami člena 15(1) in člena 10 Uredbe. Načeloma se z določbo člena 10 Uredbe krepi položaj sodišč države članice izvora, v kateri je imel otrok običajno prebivališče pred ugrabitvijo. Ta so kot *lex specialis* z odstopanjem od splošnega pravila iz člena 8 Uredbe še naprej pristojna za vse postopke v zvezi s starševsko odgovornostjo, ki so se na novo začeli po ugrabitvi, dokler ne nastopi eden od primerov iz člena 10 Uredbe. Pred tem se postopki v zvezi s starševsko odgovornostjo ne smejo začeti niti v državi članici gostiteljici niti v tretji državi (C-403/09).

Postavlja se vprašanje, ali se lahko v primerih, v katerih je država članica, ki se jo na podlagi člena 15(1)(b) Uredbe zaprosi, naj prevzame pristojnost, hkrati država, v kateri je otrok po neupravičeni ugrabitvi medtem pridobil običajno prebivališče, pristojnost prenese na to državo članico.

Glede tega je mogoče po eni strani zastopati stališče, da takemu prenosu nasprotuje to, da člena 10 in 11 Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 vsebujeta zapleten sistem za obravnavo vprašanj v zvezi s pristojnostjo, ki vključuje podrobna pravila, katerih cilj je zagotoviti pristojnost države članice izvora in preprečiti, da bi imel koristi ugrabitelj, zaradi

česar člen 15 Uredbe ni združljiv s tem konceptom ter imata prednost pri uporabi člena 10 in 11 Uredbe, ki sta glede na njen člen 15 *leges speciales*.

Po drugi strani je mogoče zastopati stališče, da je prenos pristojnosti že v skladu z besedilom člena 15 Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 dopusten tudi, kadar je sodišče prve države pristojno na podlagi členov 10, 11 oziroma 12 Uredbe, in naj bi se s tem zagotovilo, da je izvrševanje pristojnosti tudi v teh primerih do določene mere prilagodljivo, da se čim bolj upošteva otrokova korist. Poleg tega je mogoče to pravno stališče utemeljiti s tem, da iz sistematike pravil o pristojnosti izhaja, da je vsebinska ureditev prenosa pristojnosti na podlagi člena 15 Uredbe navedena šele na koncu oddelka 2 Uredbe o pristojnosti in jo je zato mogoče uporabiti za vse primere pristojnosti, navedene pred to določbo, in ne zgolj za pravilo o splošni pristojnosti iz člena 8 Uredbe, saj bi bil prenos pristojnosti na podlagi člena 15 Uredbe vendar lahko urejen neposredno za njenim členom 8.

Nacionalne sodne prakse o razmerju med členi 10, 11 in 12 ter členom 15 Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 ni.

Drugo vprašanje za predhodno odločanje

Če je odgovor na prvo vprašanje, da je prenos pristojnosti dopusten tudi v primerih neupravičene premestitve, se postavlja vprašanje, ali se lahko v tem primeru presoja opravi le na podlagi meril in pogojev, ki jih je Sodišče Evropske unije doslej navedlo v sodni praksi, in sicer, da:

1. obstaja povezava med otrokom in drugo državo članico,
2. sodišče, ki je po vsebini pristojno za zadevo, meni, da je sodišče te druge države članice primernejše za obravnavo zadeve, ter
3. da mora biti prenos v otrokovo korist (*sklep Sodišča Evropske unije z dne 10. julija 2019, C-530/18*), oziroma ali je treba poleg tega pretehtati še druge okoliščine, s katerimi se na podlagi Haaške konvencije o mednarodni ugrabitvi otrok posebno upošteva posebnosti neupravičene premestitve, in, če je odgovor pritrdilen, katere bi bile lahko te okoliščine. Na to vprašanje Sodišče Evropske unije prav tako še ni odgovorilo.

Pritožbeno sodišče mora, da bi lahko dokončno odločilo o zahtevi za prenos pristojnosti obravnavane zadeve dodelitve pravice do varstva in vzgoje na sodišča Slovaške Republike, obravnavati vsa vprašanja. Glede na to, ali je prenos pristojnosti na podlagi člena 15 Uredbe dopusten tudi v primerih, v katerih je država članica sodišč, ki so zaprosena za prevzem pristojnosti, tudi država članica,

v kateri je otrok medtem po neupravičeni premestitvi pridobil običajno prebivališče, bo treba ugoditi zahtevi matere in po preveritvi meril, upoštevnih za prenos pristojnosti, potrditi izpodbijani sklep. Če pa bi se izkazalo, da prenos pristojnosti ni dopusten, bo treba izpodbijani sklep razveljaviti, zahtevo matere pa zavrniti.

[...] (ni prevedeno)

Korneuburg, 4. januar 2022

[...] (ni prevedeno)

DELOVNI DOKUMENT